

BOERDERIJENSTICHTING NOORD-HOLLAND

VRIENDEN VAN DE STOLP

Boerderijen Beeldbank: www.boerderijenstichting.nl | Volg Vrienden van de Stolp ook op Facebook

NIEUWSBRIEF NR. 98, SEPTEMBER 2019

**BINNENKIJKER
AAN DE KREIL**

**DE OUDSTE STOLP VAN
WEST-FRIESLAND**

**MOET STOLPSCHUUR
WIJKEN VOOR HOTEL?**

FOTOS: AAD HOUKAMP

Aan- of verkoop
stolpboerderij?

Wij staan
vierkant achter u

072 503 97 97 | www.agriteam.nl

Tot in detail verantwoord maatwerk

Visser Hraam Noorder IJ- en Zeeweg 8, 1505 HG Zaandam
075-6177984 | www.timmerfabriekvisser.nl

Voor alle rieten daken
www.kooijmanrietdekkers.nl

Kooijman Rietdekkers

Rietdekkbedrijf J.P. Kooijman B.V.
Ruigeweg 119A, Schagerbrug
T 0224 57 13 28 of 06 53 89 18 49

- dakvernieuwing
- renovatie dakconstructies
- aanbrengen isolatie/- platen
- reparatie en onderhoud
- dakramen en dakkapellen
- ontmossen

onderlinge DE VEENHOOP

Speciaal voor de brandverzekering
van rietgedekte panden.
Goede voorwaarden met lage premies.

Voorbeeld: brand-/stormverzekering woonboerderij steen/riet vanaf 1,60 ‰
en woning steen/schroefriet vanaf 0,80 ‰.

Hoornseweg 2, 1687 ND WOGNUM, telefoon 0229 57 22 57
www.ovmdeveenhoop.nl, info@ovmdeveenhoop.nl

INHOUD

4 MOET STOLPSCHUUR WIJKEN?	13 STOLPEN IN DE KUNST
6 DE OUDSTE STOLP VAN
WEST-FRIESLAND	14 BINNENKIJKER
9 STOLPENCOMMUNITY	16 ONDER DE PANNEN
10 STOLP VOL VERHALEN	17 KIEK 49 EN 50
	19 STOLPEN IN HET NIEUWS

VERHALEN: INSPIRATIE VOOR DE TOEKOMST

Op bezoek gaan bij stolpbewoners opent letterlijk de deur naar een schat aan verhalen. Bewoners vertellen graag over hun stolp, het gebouw, de details, waar de gebruikte materialen vandaan komen, de verbouwingen en vooral over het wel en wee van de gezinnen, die er veelal met vele generaties en heel veel arbeid en passie gewoond en gewerkt hebben.

Naast het materiële erfgoed, de stolp, blijft zo ook het immateriële erfgoed behouden. Regelmatig wordt daarover gepubliceerd, onder andere door Ed Dekker in zijn rubriek Mens & Historie in het Noord-Hollands Dagblad. Hij verdient daarmee een pluim op de hoed. Geïnspireerd door alle verhalen van stolpbewoners organiseerde Kenneth Stamp samen met de Boerderijstichting en Museum West-Frisia een stolpenfototentoonstelling (nieuw woord).

Met deze stolpverhalen, de tentoonstelling, de frequente publicaties en de door de Boerderijstichting georganiseerde verhalenmiddagen wordt dit immateriële stolpenerfgoed gedeeld met een breed publiek. Naast het materiële erfgoed, de stolp, blijkt zo ook het immateriële erfgoed springlevend.

Peter van Zutphen, voorzitter

FOTO'S SUSAN VAN DER WIEL

Helmweg 10

MOET STOLPSCHUUR WIJKEN VOOR HOTEL?

KEUZES IN GROOTE KEETEN

In Groote Keeten zijn twee stolpen verwickeld in een boeiende strijd. Stolpen tegen uitbreiding van toerisme - David tegen Goliath? De ene stolp wordt ingebouwd door een groot park met 350 vakantiewoningen, de andere moet wijken voor een hotel met 60 kamers. Cultureel erfgoed ten prooi aan de toeristische ontwikkeling - als het doorgaat.

Op het brede strand van Groote Keeten is het rustig en leeg. Er staat één strandtent. De kust groeit hier vanzelf aan, heel bijzonder in Noord-Holland. Vanaf de strandopgang zie je diverse duinenrijen en dijken. Het zijn herstelwerken van de Allerheiligenvloed uit 1570 en de Watersnoodramp van 1953, gemengd met oudere duinresten. Het heeft hier gespookt.

Helmweg en Helmdijk

Vanaf de duinvoet loopt de Helmweg naar het oosten, met aan de rechterkant een duinenrij, de Helmdijk. Deze middeleeuwse stuifdijk is de oude noordgrens van Callantsoog. Begin 17^e eeuw werd vanaf dit punt een nieuwe stuifdijk aangelegd naar Huisduinen. Die stuifdijk groeide uit tot de huidige Noordduinen, met erachter het Ogher

Buitenveld, een kwelderachtig landschap. Pas met de aanleg van het Noordhollandsch Kanaal in 1823 ontstond de polder Het Koegras. Een aantal boeren boerde in deze polder vanaf de Helmweg. Ooit stond hier zelfs een melkfabriek.

Aan de Helmweg staan nog vier stolpen, waarvan die op nummer 10 moet wijken voor een hotel. Achter de Helmdijk liggen twee grote recreatiecomplexen. Het Sandepark met bijna 200 huisjes stamt uit de jaren 60. Callassande was oorspronkelijk een flinke camping, maar is na 2010 uitgegroeid tot een groot park van Roompot met ruim 450 campingplaatsen en bijna 100 'lodges'. Tegen deze twee parken aan, in de Boskerpolder, moet het Boskerpark komen met nog eens 350 vakantiewoningen (van Droomparken).

Helmweg 10: het huidige complex

De Keetenburg vanaf de Helmdijk

Stolpen en mensen in het nauw

De komst van een hotel aan de Duinweg is al zeker. Een projectontwikkelaar heeft Helmweg 10 gekocht en wil een hotel met 60 kamers bouwen. Tot op heden stemt de gemeente hiermee in. Aan de Voorweg raakt een stolp ingesloten als het Boskerpark doorgaat.

Groote Keeten begon in 1610 als een keet op een stuifdijk en heeft nu zo'n 140 inwoners. Met de kleine aanbieders erbij is de capaciteit nu al nu ruim boven de 1000 'vakantiehuishoudens', conservatief geschat. Met het Boskerpark en de nieuwe hotels schiet dat ver over de 1500 heen.

Is deze ontwikkeling onstuitbaar? Komt er goed op zo'n plek met 'economische potentie' vroeg of laat in de verdrukking, of kan het ook anders?

Keetenburg

Woonhuis en stolpschuur op Helmweg 10 zien er bij een bezoek in juli redelijk uit. Jaren leegstand doen een huis geen goed, maar of sloop noodzakelijk is, is vanaf de buitenkant niet te zien. Ed Dekker van het Noordhollands Dagblad meldt dat het huidige erf in de plaats kwam van een stolp aan de overkant van de Helmweg, genaamd De Keetenburg (NHD 25 juni 2019). De eerste steen werd op 21 mei 1902 gelegd door een telg uit een roemrijk Alkmaars geslacht, de negenjarige jonkvrouw Anna Elisabeth van Foreest. In de tijd dat de familie Baken er boerde, werd er jaarlijks een ponykamp gehouden. Het was een veehouderijbedrijf met weiland in de polder Het Koegras, en is daarmee een overblijfsel van de aloude relatie tussen Groote Keeten en het voormalige Buitenveld van Callantsoog.

Stikstof

De kleine kans op redding van deze stolp komt van de stikstofregelgeving. Dit voorjaar haalde de Raad van State een streep door het PAS, het Programma Aanpak Stikstof. Dat moest kwetsbare natuurgebieden beschermen tegen stikstof uit de lucht, een wettelijke verplichting voor alle Natura2000-gebieden. Die stikstof komt vooral van verkeer en van de landbouw. Voldeed een project aan het PAS, dan kon het doorgaan. De Raad van State maakte duidelijk wat veel natuurliefhebbers al jaren wisten: het PAS beschermt de kwetsbare natuur niet. Exit PAS. In het hele land liggen uitbreidingsplannen en snelwegprojecten stil, en ook veehouderijbedrijven hebben problemen. Het Rijk zit met de handen in het haar. De duinen van Callantsoog en de Noordduinen zijn kalkarme duinen, zeer kwetsbaar voor stikstof. Beheerders moeten hun uiterste best doen om de schade van stikstof aan hun gebieden binnen de perken te houden.

Bezwaarmakers tegen het Keetenburg-hotel (zo noem ik het maar even) en het Boskerpark maken hiervan gebruik. Als Groote Keeten van 1000 naar 1500 vakantiehuishoudens groeit, dan neemt het verkeer met tientallen procenten toe. Dat betekent meer stikstof op de Noordduinen - en dat staat weer voor een toenemende druk op het oude landschap en op Groote Keeten.

De toekomst

Het Boskerpark komt voor de rechter. De hotelkwestie ligt bij de gemeente en wordt door drie partijen aangevochten: bewoners van de Helmweg, het Zijper Landschap én de Vereniging van Eigenaren van het Sandepark. Ook toeristen zeggen blijkbaar: geen grote uitbreidingen meer, Groote Keeten gaat eraan, behoud de rust, de eigenheid en de kleinschaligheid, genoeg is genoeg. Want waar eindigt dit? Gaan ook andere projectontwikkelaars hun pijlen richten op de nu nog rustige Helmweg? Komen er bredere toegangswegen? Waar ligt de grens van de drukte? Interessante onderwerpen voor het gesprek dat wethouder Jelle Beemsterboer

van Schagen dit najaar gaat voeren met bewoners.

Visie

We doen een voorzet. In de Kustvisie - ontstaan na landelijke protesten tegen het vrijgeven van de kust voor economische ontwikkeling - zijn Julianadorp en Callantsoog aangewezen als plekken waar drukte is toegestaan, Groote Keeten als rustige plek. Daardoor ging de plaatsing van strandhuisjes een aantal jaren geleden niet door, na bezwaren van onder anderen bewoners. De Kustvisie geldt alleen voor strand en duinen, niet voor de binnenduintrand. Maar het idee is duidelijk: een rustiger economische ontwikkeling, met kwaliteit als uitgangspunt in plaats van 'groeigroei-groei', zou veel gepaster zijn. Misschien nu gewoon geen grote plannen aan de Helmweg. Dan kunnen cultuurhistorie en lokale geschiedenis zichtbaar blijven, kunnen stolpen behouden worden en meedoen in de toeristische ontwikkeling. Overal in de provincie, ook in Groote Keeten, bewijzen stolpeigenaren dat dat mogelijk is.

NvdW

Het buurtschap Groote Keeten. De duinenrij onder de Helmweg is de van oorsprong middeleeuwse Helmdijk. Rechts Helmweg 10, waar het hotel gepland is. Rechtsonder het Sandepark.

BRON: J.W. VAN AALST WWW.OPONTOP.NL

Geslaagd voorbeeld van recreatief medegebruik op een stolperf.

DE OUDSTE STOLP VAN WEST-FRIESLAND

Twee jaar geleden kochten Evert en Chantal Nannings een stolpboerderij in Oosterblokker. Een mooie landelijke plek met zowel aan voor- als achterzijde vrij uitzicht over de weilanden, maar toch slechts een kwartiertje verwijderd van de gezellige Hoornse binnenstad. Volgens de informatie van de makelaar was de stolp gebouwd rond 1880 en de nieuwbakken stolpbewoners hadden geen reden om aan deze leeftijd te twijfelen. Totdat jaarringonderzoek aan de balken van het vierkant uitwees dat de bouw bijna 300 jaar eerder lag. De boerderij mag zich daarmee zelfs de oudste stolp van West-Friesland noemen!

Metamorfose

Het paar koos in 2017 bewust voor de koop van een oude boerderij. 'In een stolpboerderij heb je alle ruimte en daarnaast heeft een stolp mooie authentieke details', vertelt Chantal. Evert: 'We vinden ook het dorps van Oosterblokker leuk, iedereen groet elkaar!'. Op het eerste gezicht veranderen Chantal en Evert weinig aan de boerderij, want de gevels en het dak blijven in hun huidige vorm bestaan. Binnen vindt echter een totale metamorfose plaats. In de oude kamers waren geen bijzondere details te vinden en zij zijn inmiddels gesloopt. Hierna is wat grond uitgegraven en binnenkort wordt een nieuwe betonvloer gestort. Als die is uitgehard, start de bouw van de nieuwe vertrekken. Chantal is interieurstylist van beroep, dus wat betreft inrichting wordt de boerderij ongetwijfeld ook een plaatje. Tot het moment dat zij de stolp kunnen betrekken, woont

het echtpaar met hun kinderen Lorenzo (18) en Gioia (13) in een grote schuur op het erf.

Eikenhouten vierkant

In het kader van de geplande verbouwing brachten medewerkers van Archeologie West-Friesland, de intergemeentelijke organisatie voor archeologie in negen gemeenten in Noord-Holland, een bezoek aan de boerderij. Zij zagen tot hun verrassing dat het vierkant van eikenhout was gemaakt. Uit eerder onderzoek is bekend dat eiken vierkanten van vóór 1600 dateren en dat na die tijd de imposante houten kern van een stolp altijd werd gebouwd van naaldhout. In vierkanten uit de periode ná 1600 is soms wel eikenhout verwerkt, maar het gaat dan altijd om hergebruikt hout. Dit is te herkennen aan inkepingen in de balken, die niet bij het vierkant horen. Bij de boerderij in Oosterblokker is daarom uitgebreid bouwhistorisch onderzoek naar het vierkant gedaan. Hieruit bleek dat het niet om hergebruikt hout gaat, maar dat het eikenhout destijds nieuw is aangekocht voor deze boerderij. Hoeveel stolpboerderijen met een origineel eiken vierkant uit de 16de eeuw nog bestaan, is onbekend; misschien gaat het nog slechts om enkele tientallen exemplaren.

Houtboringen

Om de precieze ouderdom van het vierkant te achterhalen, is dendrochronologisch onderzoek (ook wel jaarringonderzoek genoemd) gedaan. Bij dit onderzoek wordt de kap van de boom gedateerd aan de hand van de jaarringen in het hout. Dendrochronoloog Sjoerd van Daalen heeft houtmonsters genomen uit de eikenhouten balken. Dit is gedaan door middel van een holle boor, waarmee dunne boorkernen uit het hout worden gehaald. Het is belangrijk om de boorkernen te nemen op plekken waar de laatste gegroeide ring van het hout aanwezig is, want dan kan de kap van de boom op het jaar nauwkeurig worden bepaald. De houtmonsters zijn in het laboratorium onderzocht met behulp van een microscoop en een meettafel. De uitkomst van dit onderzoek is dat het eikenhout allemaal in dezelfde periode is gekapt, namelijk in de herfst/winter van 1590 of de eerste maanden van 1591. Ervan uitgaande dat het transport en de verwerking van de balken ongeveer twee jaar in beslag nam, betekent dit dat de boerderij in Oosterblokker rond 1592 is gebouwd. Ook de herkomst van het hout kan met behulp van dendrochronologisch onderzoek worden bepaald: de

Binnen de stolp is een dunne laag grond afgegraven.

Bouwhistorisch onderzoek naar het eikenhouten vierkant.

Dendrochronoloog Sjoerd van Daalen neemt een houtmonster uit een van de stijlen van het vierkant.

De familie Nannings voor hun stolpboerderij in Oosterblokker.

eikenbomen groeiden in het zuiden van Noorwegen. Ondanks de hoge leeftijd van het hout verkeert het vierkant in uitstekende staat. Dat is niet verwonderlijk, want eikenhout is heel duurzaam en wordt nauwelijks aangetast door houtworm. Een rijk bezit dus!

Nog oudere stolpen

In West-Friesland zijn eerder zeer oude stolpboerderijen ontdekt. In 2015 bleek een stolpboerderij in Schellinkhout rond 1565 te zijn gebouwd en in 2011 is onderzoek gedaan naar een stolp in Hoogkarspel die van omstreeks 1560 dateert. Ook bij deze boerderijen was het vierkant gemaakt van eikenhout uit Zuid-Noorwegen. Beide boerderijen zijn ouder dan de stolp in Oosterblokker. De stolpen in Schellinkhout en Hoogkarspel zijn echter afgebroken en bestaan dus niet meer. Daarmee is het huis van de familie Nannings op dit moment de oudst bekende stolp van West-Friesland. Bovengenoemde stokoude stolpen staan (of stonden) alle drie in het gebied tussen Hoorn en Enkhuizen. Dat is wel te verklaren. Op dit moment wordt ervan uitgegaan dat de eerste stolpboerderijen rond 1550 zijn gebouwd. Voor de bouw van de vierkanten had men lange, rechte balken nodig en zulk hout groeide niet in Nederland. De balken werden daarom geïmporteerd uit Scandinavië en naar de West-friese havensteden vervoerd aan boord van speciale houtschepen. Dat juist in de omgeving van deze havensteden heel oude stolpen zijn te vinden, kan geen toeval zijn. Ook het feit dat in de welvarende regio kapitaal beschikbaar was voor de bouw van grote boerderijen zal een belangrijke rol hebben gespeeld.

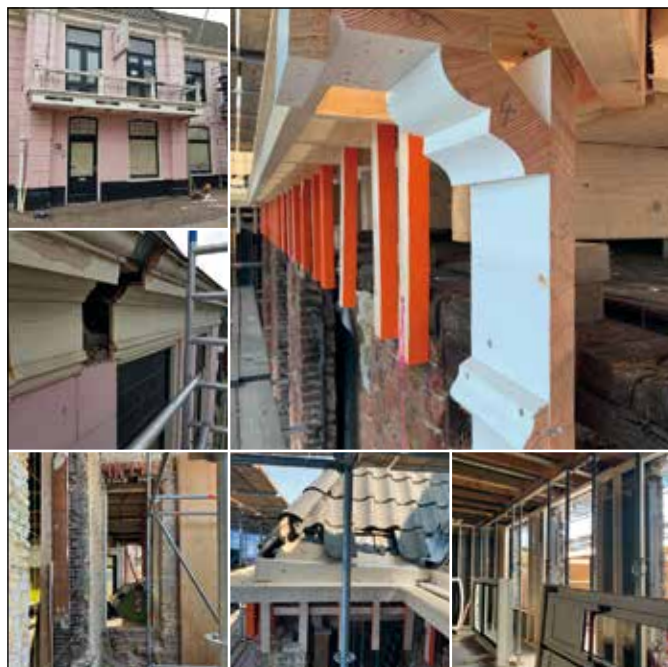

De stolpboerderij in 1957.

De hoge ouderdom van de stolp in Oosterblokker toont maar weer eens aan dat de leeftijd van een stolpboerderij niet kan worden afgelezen aan de hand van de gevels of het interieur. Een stolp uit de 16de of 17de eeuw is altijd sterk verbouwd in de loop van de tijd: houten gevels zijn vervangen door gevels van baksteen, ramen en deuren zijn gemoderniseerd, dakkapellen zijn toegevoegd en het houten interieur van de woonvertrekken en stal is vernieuwd. Wat wel behouden bleef, was het robuuste vierkant. Deze houten constructie vormt daarom de sleutel tot het dateren van een stolpboerderij. DD

De houtmonsters uit het vierkant.

Bouwbedrijf AWL DRIESEN

Postbus 20, 1720 AA Broek op Langedijk • T 06 204 95 489
E driesen@quicknet.nl • www.bouwbedrijf-awl-driesen.nl

PROVIS

BOUWKUNDIG ADVIES

Provis bouwkundig advies
Oudegracht 234, 1811CR Alkmaar
072 2200167
info@provisadvies.nl
www.provisadvies.nl

**Aannemersbedrijf
M. Duinmaijer B.V.**

Nieuwbouw
Utiliteitsbouw
Verbouw
Onderhoud
Restauratie
Kozijnen en lijstwerk

M.C. van Voordenstraat 2
1483 GB De Rijp
tel.: 0299 673487
duinmaijer@duinmaijer.nl
www.duinmaijer.nl

**BOUW
GARANT**

ARCHITECTENBUREAU KLEIN

restauratie
transformatie
nieuwbouw
verbouw

Zaanweg 59, Wormerveer
075-6287686, www.kleinbv.nl

ook uw stolpboerderij
kan energie-neutraal!

WARMTEBELANG
Duurzame energieoplossingen

AARDWARMTE:
Comfort in
4 seizoenen

www.warmtebelang.nl

STOLPENCOMMUNITY VIERKANTDELERS

Het project Stolpencommunity Vierkantdelers is inmiddels alweer ruim een jaar onderweg. De goed bezochte kick-off was op 1 juni 2018 in Starnmeer, tijd om u even bij te praten over de behaalde resultaten en natuurlijk vooruit te kijken naar wat er nog gaat komen.

Het project Stolpencommunity Vierkantdelers is een driejarig project van de Boerderijstichting Noord-Holland, met als doel het oprichten van een dynamisch nieuw netwerk waar alle stolpbewoners en stolpliefhebbers kunnen leren van elkaars ervaringen en samen kunnen genieten van het grote stolpavontuur. Aan de basis hiervan stond de enquête waarbij is onderzocht welke thema's er spelen en de meerwaarde van kennisuitwisseling. Een belangrijke uitkomst was dat stolpbewoners bijzonder gemotiveerd zijn om iets te betekenen voor elkaar en voor het landschap. Het idee voor een community was geboren. Met de aanwezigheid van nog circa 5500 stolpboerderijen in Noord-Holland geldt eenzelfde potentieel deelnemersaantal dat in de community hun betrokkenheid, kennis en plezier kunnen delen over leven, wonen en werken op en rondom de stolpboerderij. Samen weten ze meer dan ieder afzonderlijk, samen staan ze sterker in de lobby richting gemeenten en samen doen ze iets goeds: bijdragen aan het behoud van het stolpenlandschap Noord-Holland.

Een greep uit de behaalde resultaten

De Stolpencommunity Vierkantdelers biedt zowel online als offline een platform waar mensen elkaar kunnen ontmoeten, op thema's van elkaar kunnen leren en informatie kunnen uitwisselen. Dit gebeurt onder andere op de online Stolpencommunity Vierkantdelers, als onderdeel van de Monumentencommunity, die ook op 1 juni 2018 van start is gegaan en inmiddels 84 deelnemers telt. Daarnaast worden de bestaande middelen van de Boerderijstichting gebruikt (Facebook, Twitter, de website en de nieuwsbrief) om stolpenvrienden te voeden met informatie en is er een promotiefilmpje gemaakt. Gebleken is dat de nieuwsbrief een onmisbaar onderdeel is in de nieuwsgaring van de vrienden, aangevuld met het magazine De Stolp bestaat er zo een gevarieerd aanbod van verhalen en informatie over leven, wonen en werken in een stolpboerderij. Hierin is een hoofdrol weggelegd voor de ambassadeurs. Zij die zelf een stolp ontwikkelen of nieuwe functies aan hun stolp hebben toegevoegd, zijn best practices van succesvolle nieuwe ondernemingen en andere vormen van goed hergebruik. Uit eigen beweging zijn zij

gestart met het vertellen van stolpenverhalen. Tijdens het stolpenoogstfeest in de Starnmeer, de expositie over stolpen in Anna Paulowna en de opening van de fototentoonstelling in museumboerderij West-Frisia werd de verhalenmiddag door veel mensen beluisterd en gewaardeerd.

Een blik vooruit

Net als vorig jaar zal er ook dit jaar een stolpenoogstfeest georganiseerd worden op 4 oktober in Starnmeer, met als vast onderdeel het minisymposium dat is gelinkt aan het project Levende Stolperven. Levende Stolperven is een denktank van diverse leden van de community, partnerorganisaties, architecten, landschapsonwerpers, bedrijfskundigen en communicatiedeskundigen die initiatieven voor het behoud van stolp en erf met advies en goede voorbeelden ondersteunt, waarbij alle relevante aspecten als nieuwe functies, businessplan, cultuurhistorische en landschappelijke waarden,

de sociaaleconomische betekenis voor de regio aan de orde komen. Met als doel het ontstaan van een levendig en rendementvol erf, dat wel zijn agrarische uitstraling behoudt: het Levende Stolperf. Hierover meer in het ook dit jaar nog te verschijnen magazine De Stolp. Verder nog de stolpencolleges die razend populair zijn gebleken. Deze colleges bestaan uit inhoudelijke lezingen en erfbezoeken waarbij thema's als duurzaamheid, nieuwe functies, hergebruik en erfdelen aan bod komen. De colleges worden opgenomen en op YouTube geplaatst, zodat u ook thuis de colleges kunt volgen. Bent u benieuwd naar de volgende colleges, verhalenmiddagen of andere activiteiten van de Stolpencommunity Vierkantdelers, houd dan de website in de gaten of wordt lid van de online Stolpencommunity Vierkantdelers en ontdek wat het stolpenavontuur nog meer voor u te bieden heeft.

RS

KWANTES
makelaardij
de sleutel tot bezit

TE KOOP
DORPSSTRAAT 15 TE ABBEKERK
Omzoomd door vrij uitzicht op het prachtige West-Friese polderlandschap ligt deze met zorg onderhouden woonboerderij met volop ruimte. De royale kavel van 10.355 m² is ingericht met de vrijstaande stolp, keurig aangelegde tuin en paardenvoorzieningen zoals o.a. een riante schuurruimte voorzien van zadelkamer en een vijftal boxen, een paddock, een buiten rijbaan en paardenweides. Een bijzonder netjes verzorgd geheel, op een rustieke plek, om in alle privacy buiten te wonen tegen de gezellige dorpskern van Abbekerk.
Vraagprijs € 750.000,- k.k.

Kwantes Makelaardij, Middenweg 9 te 1619 BL Andijk
www.kwantesmakelaardij.nl | 0228-59 22 44

NVM BUITEN STATE funda in business R

Kees de Wildt heeft een stolpdroom.

STOLP VOL VERHALEN

In de grote zaal van museum Oud-Anna Paulowna was het medio februari muisstil toen polderse Reiny Struik als eerste haar stolpen-verhaal afstak voor een vijftigtal toehoorders. Een verhaal dat begint rond 1840 als een van haar voorouders komt meewerken aan de bedijking van de AP-polder. Deze Jan Meeldijk is een echte polder-jongen en is met zijn vrouw Dieuw gehuisvest in een houten barak aan 't Zwarte Pad op 't Breeje Zand. Zoon Reier (de opa van Reiny) gaat werken bij boer Kaan aan de Achterweg (nu de Lotweg). Al het werkvolk liep 's morgens gezamenlijk de polder van west naar oost door en 's avonds in omgekeerde richting. Ondertussen pratend, maar meest zingend om het wandeltempo erin te houden. Reier weet zich als strijkgeldhaalter op te werken en een eigen 'spulletje' van 5 hectare aan de Schorweg te verwerven. Een vorm van onafhankelijkheid. Het is dan 1908. Van daaruit koopt Reier, als donderslag bij heldere hemel, de stolpboerderij Rustigoord van 24 ha aan de Lotweg en zijn zoon Jan wordt daar als zetbaas de buurman van boer Kaan.

Maarten Koning uit Zandwerven vertelt hoe hij het als jochie zo gewoon, zo normaal vond tussen de koeien en de witlof op te groeien. Hij schetst een romantisch beeld van een klein gemengd bedrijf, waar het vanzelfsprekend ook gewoon hard werken was. Maarten vindt de vorm van de stolp op het platteland heel belangrijk. Het puntdak is een baken, een houvast in de grote ruimte van polder en dorp. Maarten bouwde zelf een eigen stolpje, met de grondmaat van een keuterboerderijtje. 11 bij 12 meter meet zijn huidige woonstolp, terwijl het piramidale dak de juiste dakhelling van ongeveer 52° heeft. Later blijkt dat op exact dezelfde plek een oude en in de streek gekende molentimmerman zijn bedrijf had en dat past weer mooi bij de huidige activiteit van Maarten zelf. Hij bestiert een bouwtechnisch tekenbureau en aannemerij. Maarten wenst ten slotte iedereen het geluk van een stolp.

Kees de Wildt uit Markenbinnen steekt van wal met het volgende stolpenverhaal. Nummer drie van deze middag. Kees is geboren in een huis dat tussen twee stolpen staat en kent het imposante voorkomen van de stolp dus van kind af aan. Als brandweerman heeft hij in de loop van de jaren veel stolpbranden helpen blussen en ... heeft hij er tientallen zien verbranden. Om na sloop nooit meer terug te keren. Voorgoed uit het beeld van Noord-Holland verdwenen. Kees heeft daarom een droom, een visioen bijna. Als een polderse

dominee King declameert hij zijn droom om op allerlei geschikte plaatsen verspreid over de provincie duizend nieuwe stolpen te bouwen. In stad, dorp en in de polder, op het platteland. Uiteraard met nieuwe functies onder die even zovele piramidale daken. Een droom die hij graag met alle betrokken partijen verwezenlijkt ziet. Aan het applaus gemeten, een droom met realiteitswaarde. Iemand uit het publiek deelt herinneringen aan zijn kinderspel in een zo hoog opgetaste hooiberg in het vierkant van een stolp dat hij daar zo in de nestjes van boerenzwaluwen kan kijken en de eitjes tellen.

Hierna staat Netty Zander uit Schagen op uit het publiek om spon-taan een verhaal te vertellen over de grote schoonmaak. Netty is geboren op de Gouw bij Hoogwoud en heeft als jong meisje nog leren melken. Haar verhaal gaat over vrouw Boender die, 'skoön as sulver' zoals zij nu eenmaal is en bekend staat, van de jaarlijkse grote schoonmaak wel een héél groot werk maakt. Netty vertelt haar verhaal beeldend, over een vrouw die in de stolp helemaal boven begint. Hup, dekens aan de lijn en de matrassen naar buiten. Vervol-gens die met de mattenklopper te lijf. De kamers, de keuken, het 'staltje' en de buitenboel, alles krijgt een beurt. Vrouw Boender is zo schoon en ijverig dat ze op vrijdag al begint te zaterdagwerken,

Inleider Ineke de Moree stelt de verhalenvertellers voor.

zodat ze die volgende zaterdag met de zon-dagse boezel voor tevreden voor het raam kan zitten. Dit verhaal, in het West-Fries verteld, wordt verstaan en naar de vele reacties alom herkend en zeer gewaardeerd.

Ineke de Morée uit Anna-Paulowna 'speelt' weliswaar een 'thuiswedstrijd', maar is in het verre Dordrecht geboren. Ondanks de ruime ligging van deze stad aan breed rivierwater vindt Ineke vooral dat zij een echt stadsm meisje is, omdat zij opgroeit in de intieme sfeer van de binnenstad met haven-tjes, grachten en smalle straten. Voor haar studie en werk verlaat Ineke Dordrecht en ontdekt zij tijdens haar werk op de bibliobus de weidsheid van de polders in Noord-Hol-land en de stoerheid van de stolpboerderijen die ze overal als kenmerkend bouwwerk aantreft. In 1971 wordt zij met partner Peter van Zutphen en een paar vrienden eigenaar van een totaal vervallen stolp. Zo wordt Ineke een nieuwkomer in de polder. Aan de Kleiweg volgt een overgave aan de grote schaal en de ruimte van de polder. Ook het bevriend raken met de elementen, die zich hier danig manifesteren, is een belangrijk hoofdstuk. Eenmaal gewend aan de omge-ving worden polder en stolp bronnen van geluk. De stad met al z'n kunst en cultuur blijft aantrekkelijk, maar in de stolp en op het erf vindt Ineke de intimiteit terug die haar zo lief en bekend is. De stolp is mijn, is ons thuis, besluit ze.

Aan een levendige middag vol verhalen over de stolpboerderij is een einde gekomen. Verhalen die tot de verbeelding spreken en

STOLPEN-OOGSTFEEST MET SYMPOSIUM

Na de succesvolle viering van het Stolpen-oogstfeest van vorig jaar, zijn er vele goede redenen hieraan een vervolg te geven. Het Stolpenoogstfeest vindt dit jaar plaats op vrijdag 4 oktober op de Buitenwerkplaats in de Starnmeer. Met interessante lezingen, een mooie fototentoonstelling en stolpen-ervaringen vanuit de Stolpencommunity Vierkantdelers.

waarvan er zeker en vast nog vele in de hoofden van stolpeigenaren en stolpliefhebbers leven. Daarom wordt er een vervolg georganiseerd en wel in september, wanneer in museumboerderij West-Frisia te Hoogwoud de stolp centraal staat met onder andere een tentoonstelling met foto's van Kenneth Stamp. Meer gegevens hierover volgen zodra meer bekend. Volg de ontwikkelingen via onze website www.boerderijenstichting.nl.

WM

Vol enthousiasme wordt verteld en geluisterd.

Stolpenoogstfeest van 2018.

Akerbouw bv
BURGER EN UTILITEITSBOUW

BOUW GARANT

Heeft u bouwplannen?

Uw onderhouds- en restauratiepartner in Noord-Holland

Akerbouw B.V. Geesterweg 6, 1911 NB Uitgeest
T: 0251-315817 info@akerbouw.nl www.akerbouw.nl

Floridus
tuin & groen

- hoveniersbedrijf
- tuinontwerp en adviescentrum
- sport en recreatie
- tuinwinkel

voor een passende omgeving bij uw woning

Het Woud 10 - 1688 JE Nibbixwoud - telefoon 0229 - 57 16 29
E-mail hoveniers@floridus.nl
www.floridus.nl

vhg

Van Lierop houdt uw monument leefbaar...

- > HOUTINSECTENBESTRIJDING
- > ZWAMBESTRIJDING
- > HOUTHERSTEL MET EPOXYTECHNIEK
- > VOCHTBESTRIJDING / KELDERAFDICHTING
- > INSPECTIE-ABONNEMENTEN

MEER DAN 50 Jaar ERVARING

Van Lierop
Conserveert & Herstelt Hout | Verdrift Vocht

0172 43 35 14
www.vanlierop.nl

GRATIS INSPECTIE
VRAAG NAAR DE VOORWAARDEN

NVPB

STOLPEN IN DE KUNST

De stolpboerderij is al eeuwenlang een terugkerend onderwerp voor beeldend kunstenaars. Niet verwonderlijk, want de polderpiramide is karakteristiek in elk landschap, in veel dorpen en zelfs in een enkele stad. De Noord-Hollandse stolp valt op en wordt niet voor niets door kunstenaars verbeeld, door alle tijden en in uiteenlopende stijlen.

Geen tekening, geen schilderij, helemaal geen platte kunst deze keer, maar nu eens heerlijk driedimensionaal. En meteen een verrukking in kleur en vorm waarvan je de ogen niet kunt afhouden. Het houdt het midden tussen een groene landschildpad die zijn of haar verjaardag uitbundig viert en een overdadig met Oosters fruit gedekt bijzettafeltje. Tenminste, zo is het mij vergaan, toen ik het object voor de eerste keer zag op de zolderverdieping van een overigens goed verzorgde galerie met een buitengewoon overzichtelijke uitstalling. Dus is het noodzakelijk gebleken het hier afgebeelde kunstwerk meermalen te bekijken. En, moet ik bekennen, helemaal geen straf. Want kijk zelf maar naar de weelderigheid en kleurenrijkdom van dit feestelijk gedecoreerde stuk keramiek. Boordevol fantasie en 'eenvoudig' gemaakt van gebakken chamotte klei. Oké, dat stellen we om te beginnen vast, vooraleer we dit (Noord-)Hollands landschap van Wendy Limburg uit Opperdoes nader bekijken.

Guirlande van tulpen

De weelderige carnavalstolpen aan de zijkant geven even de indruk van vervaarlijk naar buiten gestoken kanonnen uit de scheepsrump van een zwaar bewapende zeventiende-eeuwse oorlogsbodem. Eventjes toch, maar niks dreiging, bij nader inzien is het - groot - feest. Wel geeft deze allereerste indruk enigszins uiting aan de licht vervreemdende vorm waarmee Wendy Limburg (1961, Purmerend) zich met dit specifieke object uit. Een lichte verwondering maakt zich namelijk meester van de beschouwer die na luttele seconden de uitbundigheid van het veelkleurige tulpengebruik op zich kan laten inwerken. Uitbundigheid is verder het kenmerk van Limburg, die behalve kleur ook veel lagen glazuur en kristalglazuur gebruikt om extra glans te geven aan het geheel. Deze glans benadrukt zowel de vorm als de kleuren, die als een goedgevulde doos kleurpotloden van een uitstekend merk het kunstwerk laten spreken. Doen leven. Bij dit prachtige object, waar je naar blijft kijken, worden de zintuigen onophoudelijk geprikkeld. Zo herbergt dit landschap van klei ook de sfeer van een dorpskermis, van een dorpsfeest. Maar dan wel van eentje op een ouderwetse Koninginnedag.

Twee stolpen en een kapberg

Op het blad van deze bonte tafel van klei (20x40x33 cm) ontrolt zich een klein, maar puur Noord-Hollands landschap. Weiland, akkers, rechte lijnen in een groene omgeving. Bij dit

piepkleine dorpje met veel bomen passen de namen van Lutjewinkel of Lutjebroek, maar het is vanzelfsprekend pure fantasie. Verbeelding die echter is verankerd in ons platteland, daarvan getuigen de twee stolpboerderijen en die ene kapberg overduidelijk. We kijken (nog steeds) naar een miniweergave van onze provincie die door rechte lijnen en knalrode punttaken het karakter van Noord-Holland weergeeft. Onmiskenbaar en zonder enig spoor van twijfel. Twee knotwilgen (vergelijk het logo van de Boerderijenstichting) en de kerk op tegenover elkaar liggende, uiterste randen. Wendy Limburg weet met haar werk de essentie van haar omgeving te vangen en in klei weer te geven. Die interesse en gedrevenheid vind je overigens terug in de rest van haar producties. Of dat nu tulpenvazen, bloemenharten of andere landschapsobjecten zijn, zoals de Mont Saint-Michel. Verzamelen en verzamelingen zijn de drijfveren van waaruit Limburg werkt. Een pot met knopen is voor haar een bron van inspiratie. Dan kunt u zich er iets bij voorstellen als Limburg een bezoek brengt aan strand en bos. Schelpen, zeewier, takken, bloemen en nootjes zijn dan de spulletjes die ze meesleept naar Opperdoes, waar zij binnen afzienbare tijd een galerie wil starten. En u raadt het al: in een stolpboerderij. Zelf trouwde ze me toe dat ze dol is op dorps-silhouetten. Die vindt ze prachtig. Het zit met de kunstuitingen van Limburg met andere woorden wel gebakken.

Met dank aan galerie Posthuys, De Koog, Texel.

WM

Wendy Limburg: Hollands landschap, keramiek, 22 x 40 x 33 cm

In de Binnenkijker kijken we binnen in de interieurs van stolpen. Deze verschillen nog meer van elkaar dan de buitenkanten. De zoektocht naar en het toepassen van nieuwe functies gaat provinciebreed voort. Nieuw gebruik is feitelijk de aanzet tot behoud van de stolpboerderij. Meervoudige bewoning is zo'n nieuwe functie die aan de Kreil met gebruikmaking van de ruimte op erf met succes is toegepast.

De stolpboerderij aan de Kreil staat op een soort van taartpunt tussen provinciale weg en Westfriese Omringdijk. Dat klinkt benauwd, maar het erf en de ligging zijn dat in tegendeel. Je kunt hier op de dijk tot Den Helder kijken en naar de andere kant over vlak polderland richting Barsingerhorn en Schagen. Een aangename combinatie van beschutting en driedubbel uitzicht. Daarbij is de stolp van groot formaat met zijn dubbele vierkantconstructie, terwijl aan de brede kant van de 'taartpunt' haaks op de dijk nog een kleine langhuisboerderij staat. Het hele erf heeft boerenkenmerken met windsingels, fruitbomen, schuren en een waterkant, terwijl het erf verder grotendeels uit gras bestaat. Een aankleding die in de open ruimten van de Kaag- en de Waardpolder goed past en de geborgenheid van het erf benadrukt.

Rijksmonument

Vanaf de hoge Westfriese Omringdijk moet je wel een stukje afdalen om het erf met de imposante en rietgedekte stolpboerderij te bereiken. De stolp staat er rustiek en statig bij. De hoofdvorm met het schuine puntdak is een organisch geheel met de omgeving. Wat meteen opvalt zijn de twee ronde schoorstenen voor en achter. De nieuwe is geel en de oude donkerrood, beide geven de dubbele woonfunctie van de boerderij op boerensierlijke manier accent. De stolp dankt er zijn huidige naam aan: *Croceus ac Rufus* (Geel en Rood). Dat duidt op duidelijkheid en gepaste trots. Het kleine, emaille bordje op de zijgevel dat aangeeft dat deze stolp een rijksmonument is, geeft een identieke boodschap af. En trots zijn de bewoners op het bereikte resultaat. Twintig nieuwsbrieven geleden behandelden we deze stolpboerderij in de (tweede) rubriek 'Niet zonder hoop', toen erf en stolp in een buitengewoon slechte situatie verkeerden. Dat was in juni 2014. En vergelijk nu eens het glorieuze beeld van vandaag. Vijf jaar later staat hier een fraai gerestaureerde en aan de nieuwe functie van dubbele bewoning aangepaste stolp, die de eerstkomende decennia toekomstbestendig is gemaakt.

Het erf toont duidelijk vormen van nieuw leven met een speelhut in een boom, een achtergelaten speelgoedtractor op de oprit en een bal in het gras. Er staat een schuur, er staat een kas, er is een kleine boomgaard waarin de fruitbomen werkelijk als een kerstboom met ballen, vol met appels zijn behangen. Ook de frambozen zijn rijp en smaken heerlijk. In een ruim hok springen jonge konijnen vrolijk in het rond. Erf en stolp zijn samen een uitstekend voorbeeld en bron van inspiratie voor het behoud van andere stolpen en voor (aspirant-)stolpbewoners. Diepe buiging.

Ruim opgezette erfdeling

Het adres Kreil kent nu drie huisnummers: 30a, 30 (het oorspronkelijke nummer) en 28, dat hoort bij het op de westkant van het erf staande langhuisje. Een situatie naar oude stijl, want de oorspronkelijke bebouwing bestond uit twee langhuisboerderijen. De stolp dateert uit de 19de eeuw en de herbestemming met dubbele bewoning is tot volle tevredenheid van de families Iwema en Kooy tot stand gekomen. Hans en Linda Iwema runnen er een aannemersbedrijf en de familie Kooy een school(tje) met basisonderwijs voor kinderen op een speciale plek, de Natuurschuur. Ook is er de stichting Maan-Vlinder gehuisvest, die kinderen met allerlei leerproblemen diagnostiseert en ouders adviseert. En dan wordt er ook nog (drie) dubbel gewoond ('Heerlijk ruim en rustig', verzucht Linda) in een dubbele stolp waar via een inpandige loggia veel licht naar binnen komt. Behalve licht is er veel, heel veel ruimte. De houtconstructies bleven zichtbaar en via een uitgekiend aangebrachte vide is er overal doorzicht en onderling contact mogelijk. Oude bouwonderdelen, zoals deuren, zijn opnieuw gebruikt en zelfs imperfecties zijn gehandhaafd. Een dikke, ijzeren kram in een balk bijvoorbeeld. De oude woonkamer is nog origineel en letterlijk een groene en monumentale oase in de stolp. De erfdelende langhuisboerderij wordt verhuurd en dit model dient mede als economische drager. Nieuwsgierig? Ga dan een konijntje ophalen en kijk ondertussen rond op dit voorbeeldig ingedeelde en gedeelde erf.

WM

FOTO: JAN SCHÖEN

ONDER DE PANNEN

Het dak heeft de grootste oppervlakte van een stolp. ‘Welke dakpannen houden het onder zo’n groot dak droog,’ vroeg ik mij af. Voor een hoorcollege dakpannen ben ik naar Piet Tamis in Oudorp getogen. Staand voor zijn prachtige stolp ‘Eendracht maakt macht’ zag ik bijzondere dakpannen onder het riet vandaan steken. ‘Ja, dat zijn Münster kruispannen, zeldzame pannen die op slechts enkele stolpen liggen. Ze zijn in kruisverband gelegd. De Münster pan is een geglazuurde, rechthoekige, zwarte dakpan met een ruitvorm als versiering erop,’ doceerde Piet. Al snel passeerden in het gesprek tal van pannennamen waarvan ik nooit had gehoord, zoals holle muldenpan, gegolfde Friese pan, Oegstgeester pan, kruispan, Tuile-du-Nord, Lucas IJbrand, oud-Hollandse pan, verbeterde oud-Hollandse pan en opnieuw verbeterde oud-Hollandse pan, kleine Romaanse pan en dan is er natuurlijk ook de grote Romaanse pan, het duizelde mij. Het was duidelijk dat het niet zomaar over een dakpannetje zou gaan.

Grieken en Romeinen

De oude Grieken gebruikten al vlakke pannen met opstaande randen. De naden werden afgedekt met halfronde, iets taps toelopende pannen. Dat zijn de nu nog in gebruik zijnde monnik- en nonpannen. De Romeinen brachten deze dakpantentechniek naar onze streken.

Van riet naar pannen

Oorspronkelijk waren alle daken van stolpboerderijen met riet bedekt. Dat was goedkoop en in ruime mate in de omgeving aanwezig. Een nadeel van riet is dat het zeer brandbaar is. Een tweede nadeel is dat een volledig rieten dak ver oversteekt, waardoor het regenwater niet kan worden opgevangen zonder een heel brede goot. Dat probleem werd opgelost door het onderste deel van het dak van dakpannen te voorzien, waar men het riet voor een deel overheen liet steken, daardoor loopt het regenwater van het riet op de pannen en vervolgens in de dakgoot. Een misverstand is dat riet lichter is dan pannen en dat daardoor riet beter voor de dakconstructie zou zijn. Dat is echter niet zo. Het gewicht van riet en pannen is ongeveer gelijk. Rijkere boeren konden zich een volledig pannendak permitteren. Het meest gebruikt werd de oud-Hollandse pan, later de verbeterde oud-Hollandse pan en weer later de opnieuw verbeterde oud-Hollandse pan. Boeren die nog beter boerden lieten op het woongedeelte geglazuurde pannen leggen als teken van welvaart, of bijvoorbeeld de Friese golfjes, die waren duur, mooi en dichtten ook beter af.

De geglazuurde pan heeft als voordeel dat die sterker is en niet poreus. Bij strenge vorst kan het gebeuren dat goedkopere pannen stuk vriezen.

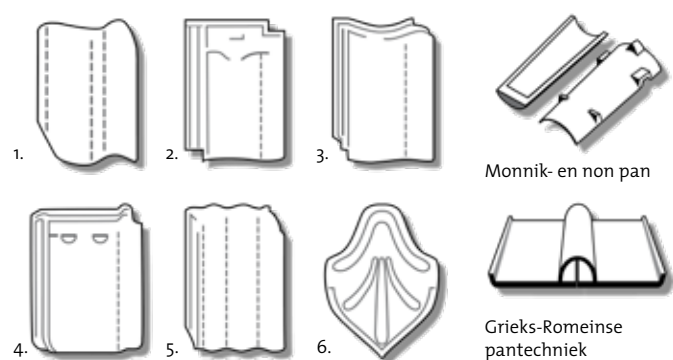
Tip bij storm

Bij storm waaien vaak pannen van het dak. Dat gebeurt zelden aan de kant waar de storm tegenaan blaast, maar meestal aan de luwe kant. Dat komt omdat de pannen door de wind tegen het dak aan geblazen worden, terwijl er aan de luwe kant vaak een vacuüm ontstaat. Omdat er veel wind tussen de pannen het vierkant inwaait wordt er druk opgebouwd, zodat mede door het vacuüm de pannen van binnenuit van het dak gedrukt worden. *Tip:* laat bij storm een deur aan de luwe kant openstaan, dan kan de druk via de deuropening ontsnappen en gaan er minder pannen verloren.

Onder de pannen

‘In de wederopbouw, na de Tweede Wereldoorlog,’ vertelt Piet tenslotte, ‘was er behoefte aan goedkoop bouw materiaal en is de betonpan in zwang geraakt. Dat was geen succes omdat de betonpan snel sleet, poreus en niet kleurvast was en bovendien een ideale voedingsbodem voor algen en mos was. En ook nog eens oerlelijk. Gelukkig verdween die pan weer snel uit het stolpbeeld.’ De opnieuw verbeterde oud-Hollandse pannen worden nog veel toegepast en zijn meestal oranje van kleur, soms gecombineerd met zwarte of donkerblauwe. Onze conclusie is dat de combinatie riet-met-pannen het mooist is. En een jaartal van pannen in het dak vind ik eveneens niet te versmaden.

JS

1. oud-Hollandse pan, 2. verbeterde oud-Hollandse pan, 3. opnieuw verbeterde oud-Hollandse pan, 4. Tuile-du-Nord, 5. gegolfde Friese pan, 6. Oegstgeester pan.

KIEK 49

FOTO: AANGELEVERD

Knal, raak! De stolpboerderij van Kiek 49 staat in de Starnmeer en wel aan de Starnmeerdijk 7 aan het Noord-Hollands Kanaal, ongeveer tegenover Oost-Graftdijk. Het is de stolp geweest van mijn overgrootouders, melden Hans en Tineke Collast uit Schoorl. Grootvader Hendrik Schoehuijs was midden 19de eeuw namelijk burgemeester van Graft-De Rijk en dijkgraaf van de polder Starnmeer en Kamerhop, en vanaf 1862 eveneens eigenaar van de getoonde stolpboerderij. Hij was getrouwd met Neeltje Houtkooper. De familie uit Schoorl stuurt twee portretjes mee en een foto van de stolp (toen nr. 5) waarop een trotse boerenfamilie met paard poseert in de boomgaard. Een klassieke staatsiefoto. De meegestuurdde lijst van eigenaren willen we de lezer niet onthouden. Deze start in het jaar van de droogmaking in 1643 met jonkheer Reinier Pauw als eerste eigenaar. Dan achtereenvolgens Pieter Willemsz van der Hoeck, Floris Pietersz Bobeldijk, Simon Willemsz Pater, Jacob Henneman, Claes Glazekas, Klaas de Wit, Hendrik Schoehuijs, Willem Schoehuijs en ten slotte Simon Buis senior en respectief S. Buis junior. We schrijven dan 1945. Een pracht resultaat bij een dito stolp.

KIEK 50

Op het oog een stokoude afbeelding die ons deze keer vanuit Friesland bereikte. Verder geen nieuws onder de zon, want de vraag luidt ook aan de andere kant van het IJsselmeer: ‘Wellicht weten jullie meer over deze bijzondere boerderij?’ Aan deze kant van de zoetwaterplas gaan we als vanouds gebruiken van de collectieve kennis van alle vrienden en vriendinnen van de Boerderij-enstichting. En dat zulks werkt, leest u hierboven in de reactie op Kiek 49.

Langgerekt langhuis

Het is zonder enige twijfel een prachtige foto van een bijzonder type stolp, namelijk dat van een langhuis- of hooihuisboerderij. Oud ook zeer zeker, want het beeld mist de nodige scherpte. Niettemin is er veel opmerkelijks te zien. In de eerste plaats vallen de houten wanden op van zowel het langhuis als van de aangebouwde kapberg. Onder de korte afhuiving bevindt zich een kleine stal, getuige de op die plek gesitueerde, kleine stalraampjes. Opvallend is hier het witgekalkte deel juist onder de dakgoot in plaats van langs het maaiveld. Een smetrand op enige hoogte. Het kleine aantal koeien op het verder uitsluitend met gras bedekte erf moet hier dus wel naadloos inpassen. Wat verder opvalt is de lengte van het gehele complex, dus inclusief stal en kapberg. De houten wanden hebben daarbij een bijna monumentaal voorkomen. Eenvoud en op en top praktisch gebruik staan hier in alles voorop.

Houten wanden all over the place

Deze langhuisboerderij staat er tussen een stuk of zes bladlose bomen een beetje desolaat bij, ondanks het vee en de boerin en de boer op de voorgrond. De stippelkoe, waarschijnlijk een van het Dalmatiër ras, houdt de boerin gezelschap. De twee centraal opgestelde koeien hebben duidelijk oog voor de fotograaf en tonen zich nu niet bepaald enthousiast. De boerin in overduidelijke werkkleding, een werkschort en een eenvoudige muts of kap, denkt het hare van deze situatie. De boer, blootshoofds, staat stokstijf voor drie koebeesten die zich achter hem lijken te verschuilen. Liever niet op de foto, ajb. Over z’n kiel draagt hij een merkwaardig werkjasje met zeer korte panden. De boerderij is een pracht van eenvoudige, maar uiterst efficiënte houtbouwconstructie. De daken van het gehele complex zijn geheel met pannen gedekt. Gemonteerde dakgoten dienen voor het opvangen van regenwater als drinkwatervoorziening.

De afhuiving, waarin de stal, begint op ongeveer twee derde van het langhuis en daarvan lijkt de muur opgetrokken in baksteen. Lijkt. De houten wand van het langhuis is prominent door z’n lengte en wordt slechts door twee kozijnen onderbroken. De indeling van wonen en werken is aan het verschil in formaat duidelijk herkenbaar. Aan de kant van de woonkamer (onder de vierkante schoorsteen met de ronde deksteen) heeft de negenruiter aan weerszijden een recht luik en hangt achter het raam een val van witte stof. Het andere raam is eveneens een negenruiter maar zonder enige opsmuk. De aangebouwde kapberg is iets langer dan breed en legt daardoor nog meer het accent op de lengte van deze archetypische stolpboerderij. Ook hier zijn alle wanden in hout uitgevoerd met in de zijgevel een onder- en een bovendeur, nodig voor het optassen van de wintervoorraad hooi. Het vraagt weinig verbeelding om in dit model de klassieke stolpvorm te herkennen door de kapberg naar het midden van het complex op te schuiven. Voilà. Of eureka.

Het magnifieke erf

Over het erf raken we niet uitgesproken. Louter gras en geen spoor van een hek of een afrastering. Behalve de opstelling van mens en dier, is de hooiberg met het zeskantige dak een bijzonder element op dit boeren erf. Nooit eerder gezien en mij dan ook onbekend. Maar van een onverwachte schoonheid en dan ook nog op de manier van een zoekplaatje als toevallig erbij geplaatst. Naast de twee kale bomen voor de boerderij hangen visnetten te drogen en geeft deze foto het beeld weer van een boer met een nevenfunctie. In dit specifieke geval van boer en visser. Dat verklaart wellicht dat merkwaardige werkjasje. Hoe dan ook, de hamvraag blijft, wie er meer over deze boerderij vertellen kan. Info naar het secretariaat.

WM

Wie weet meer?

COLOFON

Nieuwsbrief nr. 98 van de Boerderijenstichting Noord-Holland 'Vrienden van de stolp', september 2019

Secretariaat: Schapenlaan 20,
1862 PW Bergen NH
info@boerderijenstichting.nl
Dinsdag en donderdag van 9 tot 5 telefonisch
bereikbaar via 072 581 68 88
beeldbank@boerderijenstichting.nl
www.boerderijenstichting.nl
IBAN: NL69 INGB 0000 3381 81 t.n.v.
Boerderijenstichting Noord-Holland, Bergen

Community vierkantdelers:
community.monumenten.nl/stolpencommunity

Redactieteam:
Dieuwertje Duijn
Wilma Eelman
Willem Messchaert
Jan Schoen
Renee Stroomer
Nico van der Wel
Ad Kikkert (tekstcorrectie)

Grafische verzorging en advertenties:
Carla Buijsman, le bureau, Hoorn (0229 317 027)
Druk: Koopmans' Drukkerij, Zwaag
Oplage: 1.950 exemplaren

Bestuur:
Peter van Zutphen (voorzitter), Anna Paulowna
Henk de Visser (secretaris), Oudorp
Ralf van Etten (penningmeester), Stompvoren
Anneke Zandt, Twisk
Wilma Eelman, Den Burg
Ed Pielkenrood, Koog aan de Zaan

Advisering
De Boerderijenstichting biedt begunstigers de mogelijkheid om (in omvang en diepte) beperkte bouwkundige en esthetische adviezen in te winnen. Voor deze adviezen wordt een bijdrage in de kosten in rekening gebracht. Voor informatie kunt u contact opnemen met het secretariaat.

De Nieuwsbrief verschijnt in maart, juni, september en december. ISSN 1566-8843

ANBI
De Boerderijenstichting Noord-Holland is aangemerkt als culturele ANBI.

Onze penningmeester Ralf van Etten kan u alles vertellen over schenkingen aan de Boerderijenstichting en de fiscale voordelen daarvan. Zijn e-mailadres is: penningmeester@boerderijenstichting.nl

Uw donateursbijdrage bedraagt € 22,50 per jaar, meer mag natuurlijk!
Voor bedrijven is dat minimaal € 50,- per jaar en ook daarbij geldt: een hoger bedrag is welkom.

STOLPEN IN HET NIEUWS

UIT HET NOORDHOLLANDS DAGBLAD, VERZAMELD DOOR ED DEKKER, JOURNALIST.

Twee stolpen zijn genomineerd voor de verkiezing van 'de mooiste nieuwe vrijstaande woning in het gebied binnen de Westfries Omringdijk'. De uitverkiezing is een initiatief van het Westfries Genootschap. De woonstolpen staan in **Schagen** en **Eenigenburg**. Die in Schagen viel op door 'zorgvuldige details', die in Eenigenburg door 'juiste verhoudingen'.

Hij zou er alleen in de weekenden wonen. Een stolp als rustgevend toevluchtsoord voor een drukke kunstenaar uit Amsterdam. Het liep anders. Marc Ruygrok laat zich nu al 24 jaar permanent inspireren in **Den Oever**. De woonstek leidde tot tal van opvallende creaties. Zoals de kolossale bolder in Den Helder en de enorme aardgasmolecuul in Slochteren.

Ook bij kunstenaar Roland de Jong Orlando leidt een stolp tot opwindend werk. Al meer dan tien jaar voelt de Brabander zich thuis in **Burgerbrug**. Met royaal ruimte voor zijn werkplaats. Het traditionele vierkant kreeg ronde vormen, van origineel houdt de geometrisch-abstracte kunstenaar immers niet. Zijn jongste werkstuk staat bij Petten, als een wegwijzer.

Gedoe in Egmond aan den Hoef rond de Bonnehoeve. In de raad van **Bergen** is politiek gekrakeel losgebarsten rond het gebruik van een verbouwde schuur op het erf van deze stolp. Een zus van een van de wethouders zou er illegaal wonen als mantelzorger van de 90-jarige bewoonster van het rijksmonument. Voor de historie van de Bonnehoeve zie onze beeldbank.

Nieuw leven voor de stolp op camping De Nollen in **Callantsoog**. Uit deze hoeve ontstond het recreatiebedrijf rond 1950. De Nollen krijgt een nieuw centrumgebouw. Het pand biedt onderdak aan een receptie met koffi corner, minimarkt en eetgelegenheid. Deze voorzieningen verdwijnen uit de stolp. Die wordt ingericht voor evenementen en kinderanimatie.

De eigenaar van De Zevensprong dient een schadeclaim in bij de gemeente. De stolp in **Opmeer** zou dik een ton schade hebben geleden door de aanleg van een ovonde, een ovale rotonde. Door heiverzaamheden zouden scheuren zijn ontstaan in de muren. Ook zou de vloer 'ernstig' zijn verzakt. Na onderzoek door een adviesbureau wijst de gemeente de claim af.

De raad reageerde verdeeld, maar toch mogen agrariërs in de **Beemster** maximaal een hectare land bij het bedrijf bedekken met zonnepanelen. Op voorwaarde dat er op hun daken geen of te weinig ruimte is. De VVD is verontrust over de gevolgen voor het landschap. De partij gruwet van het vooruitzicht van een monumentale stolp met daarachter een zee van panelen.

Een mooi initiatief in **Heerhugowaard**. Het plaatselijke Platform Erfgoed organiseert een fietstocht langs stolpen in deze gemeente. De excursie duurt drie uur. De informatieve rit staat onder leiding van architectuurhistoricus Anita van Breugel. Zij vertelt onderweg allerlei wetenswaardigheden over de boerderijen. Heerhugowaard telt nog 174 authentieke stolpen.

Met sloop in aantocht krijgt de historie van boerenplaats Keetenburg in **Groote Keeten** aandacht. Stolp en voorhuis aan de Helmweg moeten, zo is het plan, na ruim een eeuw plaatsmaken voor een hotel. Jonkvrouw Anna Elisabeth van Foreest legde in 1902 de eerste steen. Haar vader jonkheer mr. Pieter van Foreest was burgemeester van Wieringerwaard.

Een gratis bouwkundige inspectie door Monumentenwacht Noord-Holland. Dat kan in **Heemskerk** dankzij financiële steun van de plaatselijke stichting TriArcus. Stolpeigenaren en bezitters van andere monumentale panden kunnen profiteren van deze actie. Tijdige inspecties kunnen kostbare restauraties voorkomen. Een onderzoek duurt maximaal een dag.

De raad van **Landsmeer** wil af van vrijblijvendheid bij het toekennen van de status van monument. De gemeente gaat voortaan zelf monumenten aanwijzen en wacht niet langer op aanvragen van eigenaren. Op deze manier wil Landsmeer meer werk maken van bescherming van erfgoed. Tot het potentieel van monumenten behoren ook stolpen.

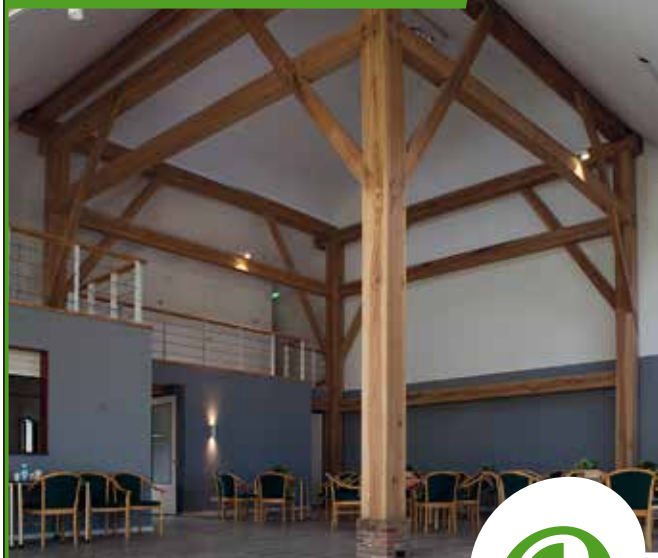
Uitbreiding van museumboerderij West-Frisia in **Hoogwoud** staat er financieel goed voor. Vrijwel al het geld voor de bouw van een kapberg met ontvangstruimte op het erf van de stolp is op tafel. De totale investering voor het stichtingsbestuur bedraagt 134.000 euro. Met een bijdrage van 40.000 euro dicht de gemeente vrijwel geheel het resterende gat.

SCHILDERSBEDRIJF
Jos Bes

TUITJENHORN
TEL : 06-53694232 / 0226-393615
WWW.SCHILDERSBEDRIJF-JOSBES.NL

PRONK STAAT VOOR VAKMANSCHAP

PRONK BOUW

nieuwbouw
verbouw
onderhoud
restaurant

Machinestraat 2, Postbus 20, 1749 ZG Warmenhuizen
Telefoon (0226) 391374, fax (0226) 392032

E-mail: info@pronkbouw.nl, website: www.pronkbouw.nl

Ontwerp en aanleg landelijk erf en tuin

- Erf- en tuinontwerp landelijke tuinen/erven, boerderijerven
- Beplantingsplan en aanleg
- Advies onderhoud beplanting zoals boomgaarden, bosjes en weiden (ontwikkeling bloemenweiden)
- Kwaliteitsplan bij vergunningaanvraag bouw schuur, stal, ed.

INFO@LANDERADE.NL 06-39843826 WWW.LANDERADE.NL

RIETDEKKERS BV

Zwaagdijk-Oost 286, t. 0229 262140, m. 06 20548854
info@rietdekkersbedrijfsijm.nl, www.rietdekkersbedrijfsijm.nl

Is uw stolp vervallen?
Wanhoop niet!

I W E M A
BOUW

SCHILDERSBEDRIJF
VAN BENSCHOP

DE
VERFFRAAIER!

Zegt wat hij doet,
doet wat hij zegt.

Werkt ook met verven op natuurlijke basis.

T 06 - 22 799 263 - info@vanbenschop.nl

Wognum - www.deverffraaiier.nl

f facebook.com/schildersbedrijfvanbenschop.nl

In ere
hersteld

Innovatie in
funderingsherstel:
vloerverwarming
en koeling met
behulp van
warmtewisselaar
via de heipalen
zorgen voor een
energiezuinige stolp.

HERBOUW • NIEUWBOUW • VERBOUW • INTERIEUR

Al 25 jaar
MAARTEN KONING

Bouwkundig Ontwerp- & Tekenbureau bv

Schrevel 12

De Goorn

0229 540 996

maarten-koning.nl

KLAVER
MAKELAARDIJ

SPECIALIST IN DE
VERKOOP & AANKOOP
VAN STOLPBOERDERIJEN

NEEM CONTACT MET ONS OP

www.klavermakelaardij.nl | 0226-414008

BUITEN
STATE
makelaars